

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Мария Енчева Мутафова, преподавател в Югозападен университет „Неофит Рилски“ – Благоевград, Философски факултет, Катедра Психология

За дисертационен труд на тема: “ Връзки между емпатията, агресията и социалната интелигентност в горната училищна възраст“ на Ваня Илиева Велкова, докторант на самостоятелна подготовка към катедра „Психология“ на Педагогическия факултет към Пловдивски университет „Паисий Хилендарски“

Докторантът Ваня Велкова задълбочено е разработила дисертационен труд, актуален за психологичната теория и образователна практика.

В обем от 212 стандартни страници е представено съдържанието на дисертацията – от увод, три глави, заключение, изводи и препоръки, литература и приложение. Прави добро впечатление цитирането на видни автори и заглавия в литературата от 223 източника на латиница и 13 източника на кирилица.

След подходящ увод, в първа глава са разработени компетентно теоретични постановки за същността на емпатията, агресията, социалната интелигентност; измерването им и примерни скали за измерването им.

Във втора глава и трета глава са представени изследователски дизайн и анализ на получените резултати. Изведени са цел, задачи и хипотези на изследването; методики на изследването; участници в изследването; процедура и организация на емпиричното изследване; методи за статистическа обработка и анализ на резултатите.

Инструментите на изследването са адекватни. Изследваната извадка е представителна. Процедурата на изследването е целесъобразна.

Анализът на резултатите от изследването е коректен. Има баланс между статистики и качествен анализ.

Ценни са изводите от изследването:

- С увеличаване на равнището на емпатия на учениците от 13 до 18-годишна възраст, равнището им на физическа агресия намалява, т.е. емпатията на учениците от 13 до 18 години е в обратнопропорционална връзка с физическата им агресия.
- С увеличаване на равнището на емпатия на учениците от 13 до 18 г. намалява равнището им на вербална агресия, т.е. емпатията на учениците от 13 до 18 години е в обратнопропорционална връзка с вербалната им агресия.
- С увеличаване на равнището на емпатия, се увеличава и равнището на социална интелигентност на учениците на възраст от 13 до 18 г., т.е.

емпатията на учениците от 13 до 18 години е в правопрпорционална връзка с вербалната им агресия.

- Полът оказва значимо влияние на емпатийната диспозиция на учениците на възраст от 13 до 18 години, според резултатите от изследването.
- Според резултатите от изследването се установяват значими различия в социалната компетентност при момичетата и момчетата от 13 до 18 години.
- С увеличаване на равнището на емпатия при момичетата и момчетата от 13 до 18 години, се увеличава равнището им на индиректна агресия или обратно, с намаляване на равнището им на емпатия, намалява равнището им на индиректна агресия, т.е. връзката между тях е правопрпорционална .
- Според резултатите от изследването, различията по пол са отразени в оценките за индиректната агресия на момичетата и момчетата от 13 до 18 години.
- Данните показват, че факторите възраст и мотивация за учене имат значимо влияние върху физическата и индиректната агресия на учениците от 13 до 18 години.
- Върху вербалната агресия на учениците от 13 до 18 години съществено влияние има единствено факторът мотивация за учене, т.е. няма тенденция за взаимодействие между възрастта и мотивацията за учене и влияние на това взаимодействие върху агресията (физическа, вербална и индиректна).
- Според резултатите от изследването, с увеличаване на възрастта на учениците от 13 до 18 години, проявите им на физическа агресия намаляват, т.е. възрастта на учениците от 13 до 18 години е в обратнопрпорционална връзка с физическата им агресия.
- Според резултатите от изследването, възрастта на учениците от 13 до 18 години е в правопрпорционална връзка със социалната им интелигентност, т.е. с нарастването на възрастта, нарастват и оценките, които учениците от 13 до 18 години дават на съучениците си за социалната им интелигентност.
- Според резултатите от изследването, когато средният бал на мотивацията за учене на учениците от 13 до 18 години намалява, нараства средният бал на емпатията им, т.е. емпатията на учениците от 13 до 18 години е в обратно прпорционална връзка с мотивацията им за учене.
- Момичетата и момчетата деветокласници дават изразено по-високи оценки за емпатия, като оценките на момичетата са по-високи от тези на момчетата.

- Момчетата деветокласници оценяват съучениците си с много по-високи оценки за социална интелигентност, отколкото момчетата деветокласници.
- Според резултатите от изследването, средният бал на социалната интелигентност на учениците от до 18 години е в правопрпорционална връзка със средния бал на мотивацията им за учене, т.е. с нарастването на социалната интелигентност на учениците от 13 до 18 години, нараства и мотивацията им за учене.

Изводите са ценни за теорията и практиката.

Приемам за приноси на дисертацията:

1. Представен е задълбочен теоретичен преглед на разбиранията за емпатията, агресията и социалната интелигентност. Емпатията е разкрита като многомерен конструктор.
2. На основата на резултатите от емпиричното изследване са разкрити и представени особеностите на емпатията, агресията и социалната интелигентност на учениците от 13 до 18 години.
3. Съгласно данните от изследването са представени особеностите на емпатията, агресията и социалната интелигентност в зависимост от влиянията на факторите „пол“, „възраст“ и „мотивация за учене“.
4. По информация на автора, 4 от скалите (DIAS, PECOBE, PEE, PESI), приложени в настоящото изследване, за първи път са преведени и използвани в България.
5. Представените, в резултат на редица статистически анализи, данни, са приложими към последващи изследвания на емпатията, агресията и социалната интелигентност.

Представеният дисертационен труд е съдържателен.

Авторефератът отразява съдържанието на дисертацията.

Препоръките ми са по посока на прецизиране на дисертацията, но тя има безспорни достоинства и приноси.

В заключение, предлагам на уважаемото Научно Жури, да се присъди на докторанта на самостоятелна подготовка Ваня Илиева Велкова, научно-образователната степен „Доктор“.

27.04.2017 г.

Подпис:.....

(доц. д-р Мария Мутафова)